

Skolens trafikpolitik

– så nemt kan det gribes an!

Trafikpolitik på skolerne bliver nok aldrig en nem og enkel opgave, men i Aalborg Kommune har vi i hvert fald gjort arbejdet lettere at fordøje ved at bane vejen for en effektiv proces for skole og skolebestyrelse. Formålet har været at hjælpe skolerne med at opfylde Færdselssikkerhedskommissionens anbefaling om en trafikpolitik, men også at inspirere dem med muligheder, og støtte dem i at kommunikere politikken videre til trafikanterne omkring skolen.

Af Winnie Nymann.
Ingeniør ved Trafik & Veje, Aalborg Kommune
wkt-teknik@aalborg.dk

Og Pernelle Daugberg.
Rådgivende ingeniør ved Grontmij | Carl Bro
pgd@gmcb.dk

Med artiklen her vil vi videregive vores erfaringer fra den proces, i håb om at andre kommuner bliver inspirerede til at engagere sig i skolernes arbejde med at skabe en synlig trafikpolitik, der sætter konkrete mål og samler indsatserne for både færdselsundervisning og sikker skolevej på de enkelte skoler.

Skolevejsanalyse som startskud

I foråret 2009 stod der "skolevejsanalyse" i kalenderen for 18 ud af Aalborg kommunes i alt 64 skoler. En analyse, der mandede ud i en række forslag til forbedring af sikkerheden på skolevejene. Men fra Teknik- og Miljøforvaltningens side var det samtidig opfattelsen, at skolerne også selv skulle på banen. Indgangsvinklen var: Skolerne skal ikke løfte hele opgaven, men de skal være med!

At det også kun er sund fornuft er indlysende, fordi vi ved, at vejtekniske løsninger kun danner effektive rammer om sikkerheden, hvis adfærd og holdninger følger med. Den væsentlige trafikikkerhed er den, der vokser lokalt.

Samarbejde

Derfor satte vi os for at hjælpe kommunens skoler på vej ved at sætte udformningen af

deres trafikpolitik på skinner. Trafik & Veje i Teknik- og Miljøforvaltningen har i et samarbejde med Skole- og Kulturforvaltningen og med hjælp fra det rådgivende firma Grontmij | Carl Bro iværksat dette nye og fælles projekt, hvor de skoler, der medvirkede ved skolevejsanalyserne tidligere på året, i første omgang blev indbudt til at deltage. Det drejede sig her om 12 kommunale skoler og 6 privat-/friskoler.

Udover samarbejdet om trafikpolitikken har Aalborg Kommune haft stor glæde af at have Skole- og Kulturforvaltningen med i det kommunale Trafikikkerhedsudvalg, hvor blandt andet også Nordjyllands Politi samt Forvaltningen for Sundhed og Bæredygtig Udvikling sidder med ved bordet. Et sådan samarbejde skaber nogle gode kontakter forvaltningerne imellem.

Indgangsvinkler

Vi ønskede ikke at komme og diktere et sæt ensartede og færdige retningslinjer for alle skolerne. Derfor havde vi som udgangspunkt tre grundlæggende indgangsvinkler, som vi anså for væsentlige for projektets succes:

- At få skolerne og deres skolebestyrelser involveret aktivt i arbejdet for at sikre engagement og ejerskab til trafikpolitikken - uden at opgaven forekom for ressourcekrævende og som en alt for stor mundfuld at gå i gang med på skolerne
- At sikre relevans for den enkelte skole ved at understøtte hver skoles særegne trafikpolitiske behov Skolerne er jo forskellige: man har forskelligt opland, elevgrundlaget varierer i antal, de fysiske og trafikale forhold omkring skolerne afhænger af tra-

fikintensitet og færdslen på det omkringliggende vejnet og så videre

- At hjælpe skolerne til at få kommunikeret

En trafikpolitik bør indeholde skolens handlingsanvisninger inden for fire overordnede temaer:

- 1) På vej: Om skolevejen og ture i skolens regi.
Om hvad man kan gøre for at undgå morgenmylder, understøtte eleverne i at være eller blive selvtransporterende, om skolepatrulje m.m.
- 2) Undervisning: om skolens undervisning i færdselslære.
Om mål for færdselslæren til eleverne på de forskellige klassetrin og den adfærd, man ønsker at hjælpe dem til at få i trafikken.
- 3) Rollemodeller: om de voksnes trafikantadfærd.
Om hvordan skolen tænker sig at arbejde for at lærere og forældre husker deres rolle som forbilleder i trafikken.
- 4) Samarbejde: om etablering af samarbejde mellem de ansvarlige voksne.
Om at bruge andre initiativtagere omkring skolerne til at understøtte skolens bestræbelser på at sætte trafik på elevernes dagsorden. Det kan være børnehaver, DUS-ordninger, politiet, eleverne indbyrdes på de forskellige klassetrin m.fl.

den vedtagne trafikpolitik videre til eleverne, forældrene og lærerne og dermed gjort trafikpolitikken levende.

Med disse fokuspunkter in mente, ledte vi på nettet efter erfaringer fra andre kommuner og projekter. Resultatet af den søgning var sparsom, og også derfor har vi her ønsket at dele ud af vores erfaringer fra projektet.

En rigtig god inspirationskilde fandt vi dog på Rådet for Sikker Trafiks hjemmeside: www.sikkertrafik.dk, der som bekendt også har tænkt i, hvordan kommunerne kan inspireres til at gå i gang med at få skabt trafikpolitikker ude på skolerne. Vi lagde os tæt op af rådets materiale, og dermed tog opgaven form.

Inspirationsskema som diskussionsoplæg

Hvad skal trafikpolitikken leve op til? Hvad skal den indeholde? Er man kommet godt omkring alle emner? Spørgsmålene er mange og kan hurtigt blive til en uoverskuelig række af vigtige emner med endeløse diskussioner til følge, når de involverede parter i skolebestyrelsesarbejdet skal udforme en trafikpolitik. Derfor udarbejdede vi et såkaldt "inspirationskema" til skolerne. Inspirationsskemaet bestod af en række konkrete spørgsmål og udsagn, som vi dem forholde sig til.

Emnerne og processen

Inspirationsskemaet bestod af flere dele. Indledningsvist fik hver skole sat nogle nøgletal på fra skolevejsanalysen for netop deres skole i form af procentsatser for elevernes valg af transportmiddel til deres skole samt deres brug af cykelhjelme og lygter – relevant viden til skolerne om elevernes adfærd, og måske oplæg til debat om tingenes tilstand i praksis.

Dernæst satte vi ord på formålet med skemaet, som skulle opfattes som en håndsrækning til skolerne, og vi kom med forslag til en effektiv proces, dens deltagere, tidsforbrug og rollefordeling. Vi foreslog eksempelvis, at hver skole nedsatte en arbejdsgruppe med repræsentanter for skolebestyrelsen og skolens ledelse samt færdselskontaktlæreren. Dernæst at man hver især afholdt et møde, hvor skolelederen skulle være ordstyrer, samtidig med at skemaet blev gennemgået punkt for punkt og udfyldt med skolelederen som pennefører. Blot forslag, men for nogle måske en hjælp til at komme hurtigt i gang.

Prioritering af handling inden for fire temaer

Inspirationsskemaet blev struktureret i fire overordnede emner, som også anbefales hos Rådet for Sikker Trafik, se figur 1.

For hvert af de fire emner formede vi en

række udsagn, som skolerne kunne krydse af. Eksempelvis så en række overordnede udsagn således ud:

"Vores skoles trafikpolitik skal have som formål:

- At skabe trygge forhold på skolevejen
- At sikre fælles rammer for trafikikkerheden i forbindelse med skolens undervisning og øvrige aktiviteter
- At fremme og koordinere skolens færdselsundervisning
- Andet?"

For at støtte skolernes ejerskab til politikken var det dog en væsentlig pointe, at de ude på skolerne kun krydsede de udsagn af, som de anså som relevante for netop deres skole. Afkrydsning af et udsagn blev dermed samtidig en prioritering af skolens indsats!

For vi kender det udmærket: man vil gerne det hele. Men i praksis skulle dokumentet – altså trafikpolitikken – også være det, skolerne bagefter kunne holdes op på. Derfor var det vigtigt kun at krydse de udsagn af, som skolerne rent faktisk vil handle efter, og som syntes relevante for netop deres skole.

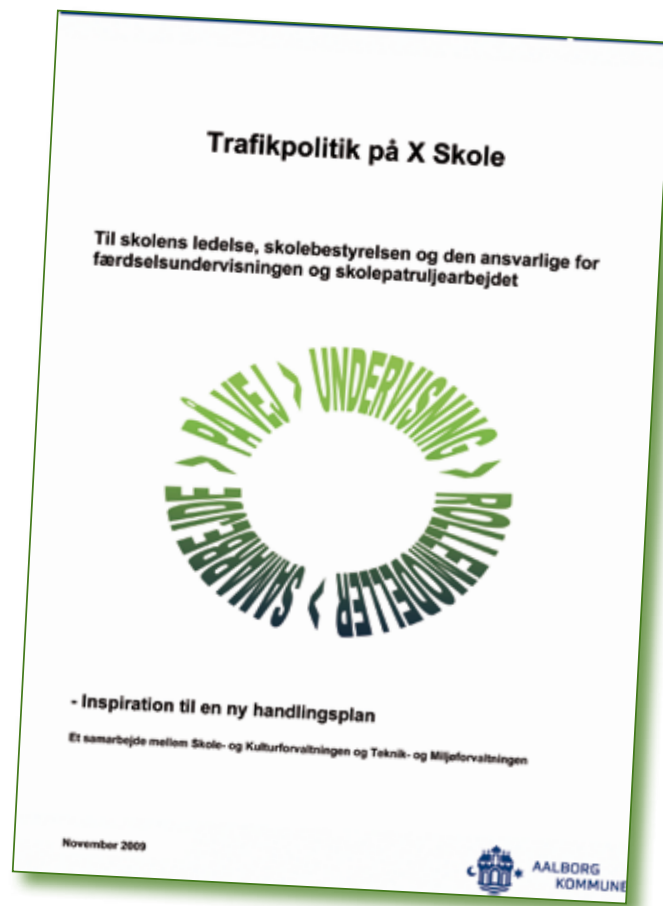
Orienteringsmøder

Før vi satte skolerne i gang med selve opgaven, inviterede vi skolelederne, repræsentanter for de forskellige skolebestyrelser,

samt færdselskontaktlærerne, til et af to orienteringsmøder, hvor tankerne omkring initiativet og processen for udarbejdelsen af trafikpolitikken blev introduceret og gennemgået. Vi fik positive tilkendegivelser på det foreliggende materiale, som flere af de fremmødte gav udtryk for var en stor hjælp. Samtidig fik vi i projektets startfase nogle rigtig gode inputs fra de respektive skoler om, hvordan processen kunne gøres endnu mere smidig end den, vi i første omgang havde tænkt.

Set i bakspejlet kunne det allerede inden orienteringsmødet have været en fordel at koble en "ildsjæl" fra en skolebestyrelse på projektet. Således kunne vi have drøftet hele processen med en person med direkte indsigt i de praktiske forhold omkring arbejdet i en skolebestyrelse. For eksempel kom vi frem til på mødet, at en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra skolebestyrelsen var at foretrække, frem for at inddrage hele skolebestyrelsen i en diskussion om, hvad en trafikpolitik på deres skole skulle indeholde. Den indsigt kunne vi med fordel have fået tidligere i forløbet.

De 18 skoler fik ved orienteringsmødet hver deres inspirationsskema med sig hjem. Stort set alle skolerne har da også tilbageleveret et gennemarbejdet materiale, og projektet befinder sig nu der, hvor hver enkelt skoles trafikpolitik er fastlagt via afkryds-

Figur 2. Forsiden af det materiale skolerne blev præsenteret for. Forsiden tilrettes den enkelte skole.

ning i/besvarelse af inspirationsskemaet. Næste skridt består i selve opsætningen af hver skoles trafikpolitik, som så i nærmeste fremtid vil blive udsendt i udkast for endelig godkendelse ved de enkelte skolebestyrelser.

Kommunikér trafikpolitikken

Samling af den enkelte skoles politik til et hæfte, har vi i Trafik- og Miljøforvaltningen taget til os som vores opgave, ligesom vi layouter dokumentet med skolens eget logo og fotos. Samling og udformning bliver dermed ingen hurdle for skolerne, og på tværs af kommunen ender vi op med 18 forskellige dokumenter, men med et klart fælles præg, se figur 2 og 3.

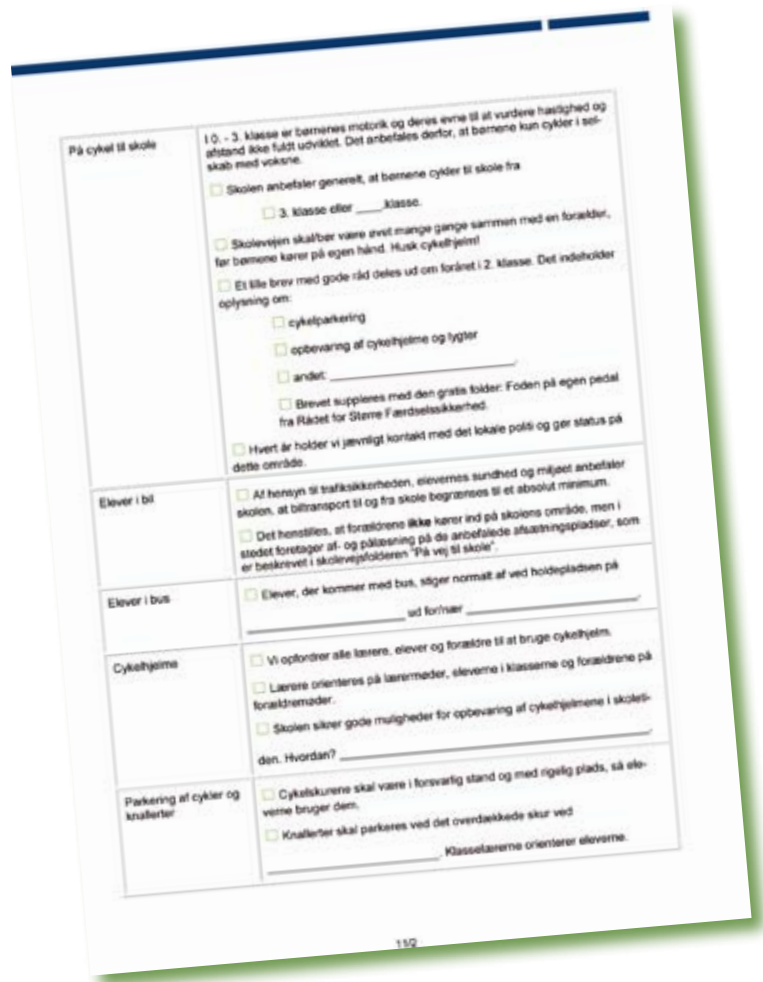
Trafikpolitikken skal være tilgængelig for forældre og offentlighed via skolens hjemmeside. Men derudover udformer vi også de vigtigste handlingspunkter i et pixibogsformat; et format som kan uddeles/sendes elektronisk til forældre som trafikanter på skolevejene og være med til at kommunikere og levendegøre skolens intentioner.

Dette materiale skal supplere kommunens nuværende skolevejsfoldere, som beskriver den trafiksikre skolevej i og omkring nærområdet, og som uddeles hver år ved skolestart til de kommunale skoler, sammen med materialet til den årligt tilbagevendende skolestartskampagne.

Vi håber, at vores samarbejde med Skole- og Kulturforvaltningen – herunder vores grundige forarbejde med udarbejdelsen af inspirationsskemaer og afholdelse af orienteringsmøder – har lettet processen for skolerne og deres bestyrelser, således at skolerne hver især får en trafikpolitik, som de selv føler ejerskab for og vil følge op på.

Hvordan projektorløbet skal evalueres, er der endnu ikke taget stilling til, men da langt de fleste skoler har taget tråden op og taget imod vores håndsækning til at få udarbejdet en samlet trafikpolitik for deres skoler, opfatter vi klart, at projektet har haft succes. Vi påtænker i hvert fald at gå i gang med endnu en omgang trafikpolitikker for flere skoler her i efteråret 2010.

Se også www.sikkertrafik.dk, hvor vejen til et godt projekt er skitseret.

Figur 3. Eksempel fra materialet med afkrydsningskemaer.